

WIŚNIEWSKI Dariusz¹
JAMIOŁKOWSKI Zbigniew²

Certyfikacja nowego i modernizowanego wyposażenia stacji kontroli pojazdów

Przyrządy i urządzenia diagnostyczne, certyfikacja wyrobów, certyfikacja typu, certyfikacja jednostkowa, certyfikat zgodności, jednostka certyfikująca, badania wyrobów, program certyfikacji, stacje kontroli pojazdów producent, dystrybutor, użytkownik wyrobów

Streszczenie

W artykule przedstawiono dwa zróżnicowane podejścia do certyfikacji przyrządów i urządzeń diagnostycznych odnoszące się do urządzeń nowych oraz urządzeń użytkowanych na stacjach kontroli pojazdów. Zmiany przepisów prawnych wprowadzające nowe wymagania w stosunku do urządzeń spowodowały, że urządzenie wyprodukowane wcześniej i eksploatowane na stacjach kontroli pojazdów, w niektórych przypadkach, nie spełniają aktualnych wymagań. Niekiedy są to jedynie braki formalne, gdyż właściwości pomiarowe urządzenia nie są potwierdzone wymaganym certyfikatem, w innych przypadkach istnieje możliwość modernizacji urządzeń dostosowująca je do aktualnych przepisów. Oba przypadki wiążą się z koniecznością uzyskania, wymaganego prawem, certyfikatu.

CERTIFICATION OF A NEW AND MODERNISED EQUIPMENT OF THE VEHICLE INSPECTION STATION

Abstract

The article presents two different approaches to the certification of instruments and diagnostic devices referring to the new devices and those already in use at the vehicle inspection stations. The changes of legal regulations introducing new requirements in respect to the devices, have caused the situation that the equipment manufactured earlier and being used at the vehicle inspection stations, in some cases, does not comply with the current requirements. Sometimes these are only formal drawbacks, as measuring capabilities of the device are not substantiated by a required certificate, some other times there is a possibility of modernising the devices adapting them to the current regulations. In both these cases it is necessary to obtain, legally required, certificate

1. WSTĘP

Instytut Transportu Samochodowego (ITS) od szeregu lat prowadzi certyfikację przyrządów i urządzeń diagnostycznych stanowiących wyposażenie stacji kontroli pojazdów (SKP) skierowaną do ich producentów i dystrybutorów. Certyfikaty wydawane są dla określonego typu urządzenia, mają określony okres ważności, prowadzony jest nadzór nad wydanym certyfikatem. W skrajnych przypadkach istnieje możliwość zawieszenia oraz cofnięcia certyfikatu.

W IV kw. 2010 r. ITS rozpoczął certyfikację przyrządów i urządzeń diagnostycznych eksploatowanych na SKP. Potrzeba certyfikacji eksploatowanych urządzeń wynika z zapisów rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 10 lutego 2006 r. w sprawie szczegółowych wymagań w stosunku do stacji przeprowadzających badania techniczne pojazdów (Dz.U. z 2006 r. Nr 40, poz. 275). Rozporządzenie wprowadziło zmiany odnośnie wymagań dla poszczególnych przyrządów i urządzeń, ustaliło też datę 31 grudnia 2010 r. jako ostateczny termin, kiedy wszystkie SKP muszą dostosować się do nowych wymagań. W tym czasie na SKP było użytkowanych szereg przyrządów lub urządzeń, które były w dobrym i bardzo dobrym stanie technicznym, posiadały bardzo dobre właściwości użytkowe, jednak bez przeprowadzenia modernizacji nie spełniały wymagań zawartych w rozporządzeniu lub też właściwości urządzeń nie były poświadczone stosownym certyfikatem. Do certyfikacji tych wyrobów został opracowany nowy, specyficzny program certyfikacji. Rozszerzenie akredytacji o nowy program pozwoliło Instytutowi wydawać certyfikaty, które są honorowane przez organy sprawujące nadzór nad stacjami kontroli pojazdów.

2. ZAŁOŻENIA PROGRAMÓW CERTYFIKACJI

W Tab. 1. zestawiono zasadnicze różnice obu programów certyfikacji. Dla programu certyfikacji jednostkowej (indywidualnej) przeznaczonego dla urządzeń będących w trakcie eksploatacji został przyjęty akronim CZJ. Skrót ten pochodzi od słów Certyfikacja Zgodności Jednostkowa. Dla programu przeznaczonego dla urządzeń nowych przyjęto akronim CZ, skrót od słów Certyfikacja Zgodności. Pomimo, że mamy do czynienia z tym samym wyrobem np.

¹ Instytut Transportu Samochodowego, Zakład Certyfikacji, Normalizacji i Jakości; 03-301 Warszawa; ul. Jagiellońska 80
Tel : + 48 22 43-85-119, Fax: + 48 22 43-85-401, E-mail: dariusz.wisniewski@its.waw.pl

² Instytut Transportu Samochodowego, Zakład Certyfikacji, Normalizacji i Jakości; 03-301 Warszawa; ul. Jagiellońska 80
Tel : + 48 22 43-85-100, Fax: + 48 22 43-85-401, E-mail: zbigniew.jamiolkowski@its.waw.pl

urządzeniem rolkowym do kontroli działania hamulców, ocena wyrobu oraz wydany certyfikat odnoszące się do typu urządzenia, jego producenta lub dystrybutora oraz określonego egzemplarza urządzenia i jego użytkownika muszą mieć różny charakter.

Tab. 1. Podstawowe różnice w programach certyfikacji przyrządów i urządzeń diagnostycznych

	Program CZ	Program CZJ
Obiekt certyfikacji	Typ urządzenia	Eksplloatowany egzemplarz urządzenia identyfikowany numerem fabrycznym, procesowi certyfikacji mogą zostać poddane również urządzenia nowe
Adresaci programu	Producenci lub dystrybutorzy urządzeń	Użytkownicy urządzeń
Ważność certyfikatu	Certyfikat okresowy	Certyfikat nie posiada okresu ważności
Rozszerzenie certyfikatu	Certyfikat może być rozszerzony np. o odmianę wyrobu	Certyfikat nie może być rozszerzony
Nadzór nad certyfikatem	Nadzór jest prowadzony, certyfikaty mogą zostać zawieszane i cofnięte	Brak nadzoru, certyfikaty nie mogą zostać zawieszane ani cofnięte
Procedura certyfikacyjna	„Pełna procedura”	Procedura uproszczona

Jednym z podstawowych założeń programu certyfikacji CZJ musiał być stosunkowo niski koszt procesu certyfikacji. Przy certyfikacji określonego egzemplarza wyrobu całe koszty procesu badań i certyfikacji obciążają ten egzemplarz. Przy certyfikacji typu koszty rozkładają się na wszystkie wyprodukowane/sprzedane egzemplarze. Jeżeli posiadane przez użytkownika urządzenie nie spełnia wymagań, musi on podjąć decyzję o jego modernizacji oraz o zgłoszeniu urządzenia do certyfikacji lub podjąć decyzję o zakupie nowego urządzenia. Zbyt wysoki koszt modernizacji, badań oraz certyfikacji spowoduje, że użytkownik podejmie decyzję o zakupie nowego urządzenia, które już posiada odpowiedni certyfikat.

Jednostka certyfikująca w programie CZJ poświadczają, że przebadany egzemplarz urządzenia spełnia określone wymagania, zaś w programie CZ jednostka bierze odpowiedzialność za wszystkie wyprodukowane urządzenia w okresie ważności certyfikatu.

Certyfikaty wydawane według programu CZJ nie posiadają okresu ważności – certyfikat w takim przypadku potwierdza jedynie, że urządzenie, które otrzymało certyfikat w momencie jego wydania spełniało określone wymagania, natomiast jednostka nie bierze na siebie odpowiedzialności, czy wyrób w późniejszym terminie np. w wyniku dokonanych modyfikacji w dalszym ciągu spełnia te wymagania.

3. PROCES CERTYFIKACJI

Proces certyfikacji dla programu CZ jest bardziej złożony ze względu na specyfikę wyrobu. Wydawanie certyfikatów w ramach akredytacji narzuca określony tryb postępowania. Tworząc programy certyfikacji, jednostka certyfikująca w pewnym zakresie może przyjąć bądź zrezygnować z niektórych elementów procesu. Poniżej zostały omówione elementy procesów w omawianych programach.

3.1. Wniosek o certyfikację

Przy występowaniu o certyfikat zgodności wnioskodawca określa we wniosku o wydanie certyfikatu dokument normatywny, z którym chce potwierdzić zgodność oraz zakres oceny. Druki wniosku o certyfikację są dostępne w Pracowni Certyfikacji Wyrobów ITS (PCW) oraz na stronie internetowej ITS.

Wnioskodawca występując o certyfikację, powinien złożyć w PCW wniosek o wydanie certyfikatu wraz z wymaganymi załącznikami.

Po otrzymaniu wniosku, PCW przekazuje wnioskodawcy informacje o ewentualnych koniecznych uzupełnieniach dokumentacji niezbędnych do przeprowadzenia procesu certyfikacji. W przypadku, jeżeli wniosek zawiera kompletną dokumentację, proces certyfikacji zostaje rozpoczęty.

W programie CZJ wnioskodawcą może być użytkownik przyrządu lub urządzenia. Certyfikat dotyczy konkretnego egzemplarza wyrobu identyfikowanego numerem fabrycznym.

W programie CZ wnioskodawcą może być producent lub dystrybutor. Certyfikat dotyczy określonego typu wyrobu identyfikowanego nazwą handlową i oznaczeniem typu. Tab. 2 zawiera informację o niezbędnych dokumentach do przeprowadzenia procesu certyfikacji.

Identyfikacja wyrobu – dokument wymagany zarówno w programie CZ jak też w CZJ. W dokumencie wnioskodawca określa, co to jest za wyrób, jakie jest jego przeznaczenie, nazwa handlowa, typ, model, a w przypadku CZJ dodatkowo - numer fabryczny i datę produkcji. W dokumencie tym należy również podać wnioskowany zakres certyfikacji.

Tab. 2. Dokumenty niezbędne do przeprowadzenia procesu certyfikacji

Dokumenty wymagane w procesie certyfikacji	Program CZ	Program CZJ
Identyfikacja wyrobu	x	x
Dokumentacja techniczna	x	x
Oświadczenie, że wyrób nie zawiera niebezpiecznej substancji chemicznej	x	-
Kwestionariusz oceny warunków produkcji lub dystrybucji	x	-
Sprawozdanie z badań	x	x
Wzór tabliczki znamionowej	x	x
Kopia wcześniejszego certyfikatu	x	x
Kopia certyfikatu ISO 9001 lub sprawozdanie z kontroli warunków techniczno-organizacyjnych produkcji lub dystrybucji	x	-
Umowa dotycząca nadzoru nad przyznanym certyfikatem	x	-
Umowa dotycząca posługiwania się certyfikatem	-	x

Dokumentacja techniczna – jest wymagana w obydwu programach. W przypadku urządzeń diagnostycznych należy dostarczyć instrukcję obsługi oraz instrukcję stanowiskową. W programie CZJ instrukcje powinny dotyczyć wnioskowanego zakresu certyfikatu, czyli jeżeli np. urządzenie rolkowe zostało zgłoszone do certyfikacji w zakresie badań hamulców motocykli, instrukcje powinny zawierać informacje odnośnie przeprowadzenia badania skuteczności hamulców motocykla.

Oświadczenie, że wyrób nie zawiera niebezpiecznej substancji chemicznej. Oświadczenie składane przez wnioskodawcę w programie CZ, w przypadku, jeżeli wyrób zawiera substancje niebezpieczne, wnioskodawca powinien złożyć informację jakie substancje znajdują się w wyrobie.

Sprawozdanie z badań – ITS uznaje sprawozdania z badań wykonane przez akredytowane laboratoria badawcze. Jeżeli badanie wykonywane jest przez laboratorium ITS wnioskodawca może upoważnić laboratorium do przekazania egzemplarza sprawozdania do jednostki certyfikującej.

Wzór tabliczki znamionowej – w przypadku programu CZ jest to wzór tabliczki, natomiast dla programu CZJ powinna to być fotografia tabliczki znamionowej zamontowanej na urządzeniu z widocznymi i czytelnymi danymi odnośnie producenta, typu i modelu urządzenia, numerem fabrycznym oraz datą lub rokiem produkcji.

Kopia certyfikatu, który został wydany dla typu urządzenia jeżeli urządzenie zostało zgłoszone do wznowienia certyfikatu typu (program CZ) lub kopia certyfikatu wydanego dla typu urządzenia (program CZJ), egzemplarz urządzenia zgłoszony do certyfikacji powinien być wprowadzony na rynek w okresie ważności certyfikatu.

Kopia certyfikatu ISO 9001 lub sprawozdanie z kontroli warunków techniczno-organizacyjnych produkcji lub dystrybucji - przy certyfikacji wyrobu wg. programu CZ przeprowadzana jest kontrola warunków organizacyjno-technicznych produkcji lub dystrybucji. Kontrola nie jest przeprowadzana, jeżeli wnioskodawca posiada certyfikowany system zarządzania jakością wg normy ISO 9001 obejmujący odpowiednio produkcję lub dystrybucję wyrobów.

Umowa dotycząca nadzoru nad przyznanym certyfikatem – umowa reguluje pomiędzy posiadaczem certyfikatu a jednostką certyfikującą wszelkie sprawy związane z powoływaniem się na certyfikat, nadzorem, badaniami kontrolnymi wyrobów oraz zawieszeniem i cofnięciem certyfikatu;

Umowa dotycząca posługiwania się certyfikatem – umowa informuje posiadacza certyfikatu w jaki sposób może powoływać się na certyfikat.

3.2 Badania

Badania powinny być wykonane przez laboratorium akredytowane.

W programie CZJ badania wykonywane są na przyrządzie lub urządzeniu wskazanym przez wnioskodawcę. Dla wyrobu poddanego badaniu będzie wydany certyfikat. Urządzenie to musi być jednoznacznie identyfikowane poprzez swój numer fabryczny.

Sprawozdanie z badań w programie CZJ może być wykorzystane do przeprowadzenia procesu certyfikacji pod warunkiem, że jest nie starsze niż 6 miesięcy. W innych programach certyfikacji m.in. w CZ, ITS standardowo uznaje sprawozdania z badań nie starsze niż 1 rok. W przypadku urządzeń eksploatowanych postanowiono skrócić ten okres o połowę. Ogranicza to możliwość wydania certyfikatu na niesprawne urządzenie, ponadto badania przy certyfikacji jednostkowej mają uproszczony charakter w stosunku do badań wykonywanych przy certyfikacji typu. W programie CZ wykonuje się badanie pełne wyrobu.

Przyjęło się, że certyfikaty jednostkowe stanowią uzupełnienie do certyfikatów bądź atestów wydanych w mienionych latach. Zakres potwierdzania zgodności dotyczy zaś różnicy pomiędzy wymaganiami aktualnych przepisów i zapisów we wcześniej wydanych certyfikatach i atestach. Jednak nic nie stoi na przeszkodzie, aby certyfikować wyrób, który nigdy

wcześniej nie uzyskał certyfikatu. W takim przypadku należy liczyć się jednak ze znacznie szerszym zakresem badań i w związku z tym również ich większym kosztem. Może to doprowadzić do nieracjonalności ubiegania się o certyfikat jednostkowy, gdyż koszty związane z uzyskaniem certyfikatu mogą być porównywalne, a w niektórych przypadkach nawet wyższe, niż zakup nowego wyrobu posiadającego certyfikat typu.

3.3 Ocena procesu certyfikacji i systemu jakości

W programie CZJ certyfikacji przyrządów i urządzeń diagnostycznych zrezygnowano z kontroli warunków organizacyjno-technicznych produkcji lub dystrybucji wyrobów. Kontrola taka jest wykonywana w programie CZ, zarówno na etapie ubiegania się o certyfikat jak i w okresie ważności certyfikatu. W przypadku certyfikacji jednostkowej wykonywanie takich kontroli byłoby nieracjonalne. Certyfikat w tym przypadku potwierdza właściwości konkretnego, przebadanego egzemplarza wyrobu w odróżnieniu od certyfikatu wydanego dla typu przyrządu lub urządzenia, gdzie badanie wykonywane jest na przedstawicielu wyrobu, zaś system jakości stosowany przez posiadacza certyfikatu (producenta lub dystrybutora) powinien zapewnić, aby wszystkie wprowadzane na rynek wyroby miały identyczne cechy jak egzemplarz zgłoszony do badań.

Przy certyfikacji wyrobu wg programu CZ przeprowadzana jest kontrola warunków organizacyjno-technicznych produkcji, jeżeli wniosek o certyfikację został złożony przez producenta wyrobu lub kontrola warunków organizacyjno-technicznych dystrybucji, jeżeli wniosek o certyfikację został złożony przez dystrybutora wyrobu. Kontrola przed wydaniem certyfikatu nie jest przeprowadzana, jeżeli wnioskodawca posiada certyfikowany system zarządzania jakością wg normy ISO 9001 obejmujący odpowiednio produkcję lub dystrybucję wyrobów. W tym przypadku ocena systemu jakości odbywa się na podstawie certyfikatu potwierdzającego posiadanie wdrożonego systemu zarządzania jakością. Kontrola w okresie nadzoru jest przeprowadzana niezależnie czy wnioskodawca posiada, czy nie posiada system zarządzania jakością wg ISO 9001.

3.4 Ocena (przegląd)

Dokumentacja w postaci wniosku o certyfikację wraz z wszystkimi załącznikami podlega ocenie przez rzeczoznawcę współpracującego z jednostką certyfikującą. Rzeczoznawca przygotowuje ocenę w formie pisemnej, uwzględniając całą dokumentację wniosku o certyfikację, w tym również ocenę sprawozdania z badań. Włączenie w proces certyfikacji rzeczoznawcy zapewnia obiektywizm oceny, powtórna weryfikację kompletność zgromadzonej dokumentacji oraz zakresu przeprowadzonych badań. W programie CZJ rzeczoznawca rekomenduje wydanie certyfikatu.

W programie CZ organem rekomendującym wydanie certyfikatu jest Komitet Techniczny. Każda sprawa omawiana jest na posiedzeniu, składającego się z niezależnych ekspertów, Komitetu Technicznego. Rzeczoznawca, który przygotował ocenę przedstawia swoją ocenę i opinię przed Komitetem Technicznym. Komitet po zapoznaniu się ze sprawą, kompletem dokumentów oraz opinią rzeczoznawcy poprzez głosowanie członków wydaje orzeczenie rekomendujące wydanie certyfikatu.

3.5 Decyzja

Decyzję o wydaniu certyfikatu na zgodność wyrobu z wymaganiami technicznymi podejmuje kierownik jednostki certyfikującej w oparciu o całą zgromadzoną dokumentację procesu certyfikacji, w tym również pisemną ocenę rzeczoznawcy oraz, w przypadku programu CZ, orzeczenie Komitetu Technicznego.

3.6 Wydanie certyfikatu

Na podstawie oceny rzeczoznawcy, orzeczenia Komitetu Technicznego (program CZ), sprawozdania z badań oraz pozostałych dokumentów zgromadzonych w procesie certyfikacji przygotowany jest raport z oceny, w którym wnioskodawca jest informowany o ewentualnych zastrzeżeniach związanych z wydaniem certyfikatu. Przy braku zastrzeżeń przygotowany jest wniosek o wydanie certyfikatu. Przyznanie certyfikatu następuje po realizacji uwag jednostki. Decyzję o wydaniu lub odmowie wydania certyfikatu podejmuje kierownik jednostki. W przypadku niekorzystnej decyzji wnioskodawcy przysługuje prawo do odwołania się od tej decyzji.

Certyfikaty w programie CZ, o ile dokument normatywny nie stanowi inaczej, wydawane są na okres trzech lat dla wyrobów certyfikowanych po raz pierwszy oraz pięciu lat dla wyrobów, które uzyskały wcześniej certyfikat pod warunkiem zachowania ciągłości certyfikacji. Dla wyrobów certyfikowanych wg programu CZJ certyfikaty nie mają określonego terminu ważności.

3.7 Rozszerzenie certyfikatu (aneks)

Posiadacz certyfikatu uzyskanego w procesie certyfikacji wg programu CZ może wnioskować o rozszerzenie certyfikatu o odmiany i wersje certyfikowanego wyrobu, jeżeli nie różnią się one znacząco i spełniają wszystkie wymagania przypisane dla pierwowzoru. Rozszerzenie certyfikatu może nastąpić po przeprowadzeniu przez jednostkę skróconego procesu certyfikacji, którego zakres i wymagania do jego przeprowadzenia oraz wymaganą dokumentację określa jednostka.

Rozszerzenie ma formę aneksu do certyfikatu lub nowego wydania certyfikatu na wyrób z takim samym terminem ważności. W przypadku nowego wydania certyfikatu w certyfikacie podawane są różnice w stosunku do wcześniejszego wydania.

Rozszerzenie certyfikatu nie dotyczy certyfikacji w programie CZJ. W razie konieczności rozszerzenia certyfikatu, np. w przypadku modernizacji urządzenia, urządzenie powinno zostać ponownie zgłoszone do certyfikacji i przejść pełny proces certyfikacji przewidziany dla tego programu.

3.8. Nadzór

W programie CZ nadzór realizowany jest poprzez kontrolę warunków techniczno-organizacyjnych produkcji lub dystrybucji lub/i badanie próbek wyrobu pobranych alternatywnie u producenta, dystrybutora lub z rynku.

Jednostka certyfikująca w okresie ważności certyfikatu sprawuje nadzór nad wydanymi certyfikatami. Nadzór polega na okresowym sprawdzaniu czy właściwości wyrobu nie uległy zmianie. Obowiązkiem posiadacza certyfikatu wynikającym z obustronnie podpisanej umowy jest informowanie jednostki certyfikującej o wszelkich wprowadzanych modyfikacjach wyrobu (w tym oprogramowania), procesu produkcji lub systemu jakości, które mogą mieć wpływ na zgodność wyrobu z wymaganiami na zgodność, z którymi został wydany certyfikat. Jednostka certyfikująca decyduje o konieczności wykonania dodatkowych badań oraz o utrzymaniu bądź rozszerzeniu certyfikatu. W przypadku stwierdzenia w wyniku prowadzonego nadzoru niezgodności wyrobu z wymaganiami jednostka może zawiesić lub cofnąć wydany certyfikat.

Nadzór nie dotyczy certyfikatów wydanych w programie CZJ. Certyfikat potwierdza zgodność z wymaganiami przebadanego, konkretnego egzemplarza urządzenia. Urządzenie powinno być użytkowane zgodnie z przeznaczeniem. Za jego stan techniczny odpowiada użytkownik. Nadzór nad certyfikatem w takim przypadku nie ma zastosowania. Postępowanie takie zapewnia jednakowe traktowanie użytkowników urządzeń, którzy posiadają urządzenie, na które został wydany certyfikat typu oraz urządzenie, na które został wydany certyfikat indywidualny. W obu przypadkach nadzór nie dotyczy użytkownika.

3.9. Zawieszenie i cofnięcie certyfikatu

Zawieszenie ważności certyfikatu na określony czas wydanego wg. programu CZ może być następstwem:

1. Stwierdzenia, że wyrób nie spełnia wymagań określonych w dokumencie normatywnym,
2. Negatywnego wyniku badań kontrolnych wyrobu,
3. Negatywnego wyniku kontroli warunków organizacyjno-technicznych,
4. Uniemożliwienia przeprowadzenia jednostce badań lub kontroli warunków organizacyjno-technicznych,
5. Niewywiązanie się posiadacza certyfikatu ze zobowiązań określonych w zawartej umowie dotyczącej nadzoru nad certyfikatem,
6. Wystąpienia posiadacza certyfikatu z wnioskiem o zawieszenie certyfikatu.

Po zdobyciu jednoznacznych dowodów, że wyrób jest niebezpieczny lub certyfikat jest niewłaściwie stosowany, jednostka certyfikująca powiadamia o sprawie posiadacza certyfikatu i zawiesza certyfikat. Posiadacz certyfikatu jest również informowany o warunkach, jakie musi spełnić, aby została przywrócona ważność certyfikatu i terminie ich wypełnienia.

W okresie zawieszenia certyfikatu posiadacz certyfikatu nie może oznaczać wyrobów znakiem zgodności oraz powoływać się na posiadany certyfikat w reklamach i publikacjach lub w innych dokumentach.

W przypadku, gdy posiadacz certyfikatu stosujący niewłaściwie certyfikat lub znaki odmawia podjęcia działań korygujących lub podjęte działania nie dały pozytywnych wyników, certyfikat zostaje cofnięty.

Zawieszenie i cofnięcie certyfikatu nie dotyczy certyfikacji w programie CZJ. Certyfikaty wydawane są jednorazowo bez podania terminu ważności. Certyfikat wydany w programie CZJ potwierdza, że urządzenie zgłoszone do certyfikacji w chwili przeprowadzania badania spełniało określone wymagania. Ideą zawieszania i cofania certyfikatu jest ochrona końcowego odbiorcy/użytkownika przed wejściem w posiadanie wyrobu o parametrach niezgodnych z wymaganiami zawartymi w dokumencie normatywnym będącym podstawą certyfikacji. W tym przypadku to użytkownik zgłasza wyrób do certyfikacji, a badanie i wydany certyfikat potwierdzają, że przebadany egzemplarz urządzenia spełnia określone wymagania.

3.10. Zmiany dokumentu normatywnego

W przypadku zmian dokumentu normatywnego jednostka certyfikująca powiadamia o tym fakcie posiadaczy certyfikatów wydanych wg. programu CZ. Przy ustalaniu terminu wprowadzenia zmiany wymagań certyfikacyjnych ZCN bierze pod uwagę m.in.:

- wymagania zawarte w dokumencie normatywnym
- powiązanie wprowadzonych zmian z bezpieczeństwem wyrobu
- konieczny zakres prac potrzebnych do wykonania przez producenta do dostosowania wyrobu
- ilości wyprodukowanych wyrobów wg starych wymagań
- unikania niezamierzonych korzyści komercyjnych związanych z określoną produkcją
- procedury certyfikacyjne.

Zmiany dokumentu normatywnego nie dotyczą certyfikacji w programie CZJ. Jeżeli dojdzie do zmiany wymagań certyfikacyjnych i użytkowane urządzenia będą musiały spełniać nowe wymagania, to trzeba będzie przeprowadzić nowy,

pełny proces certyfikacji. W takim przypadku również użytkownicy urządzeń posiadających certyfikat typu będą mogli wystąpić o wydanie certyfikatu jednostkowego.

3.11 Przedłużenie ważności certyfikatu (ponowna certyfikacja)

Przedłużenie ważności certyfikatu, wznowienie certyfikatu (program CZ) może nastąpić na wniosek posiadacza certyfikatu. Proces wznowienia powinien być rozpoczęty przed upływem ważności starego certyfikatu. Wznowienie ważności certyfikatu następuje w wyniku przeprowadzenia pełnego procesu certyfikacji. Nowy certyfikat wydaje się z zachowaniem ciągłości certyfikacji.

W programie CZJ wydawane certyfikaty nie posiadają okresu ważności, tak więc przedłużenie ważności certyfikatu nie dotyczy certyfikacji w tym programie.

3.12 Przeniesienie praw do certyfikatu

W przypadku certyfikatów wydanych w procesie certyfikacji wg. programu CZ przy zmianie statusu prawnego posiadacza certyfikatu, jego wykupienia przez inny podmiot gospodarczy oraz w innych przypadkach istnieje możliwość przeniesienia praw do certyfikatu. Przy przeniesieniu praw jednostka certyfikująca każdorazowo określa wymagania w tym zakresie uwzględniające racje zainteresowanych stron.

Przeniesienie praw do certyfikatu nie dotyczy certyfikacji w programie CZJ. Certyfikat wydany dla określonego wnioskodawcy nie będzie przepisywany np. na nowego właściciela certyfikowanego urządzenia. Jednak nic nie stoi na przeszkodzie, aby w przypadku sprzedaży urządzenia nowemu właścicielowi został przekazany również certyfikat. W certyfikacie podane są dane jednoznacznie identyfikujące urządzenie i certyfikat taki powinien być honorowany przez organy kontrolne.

3.13 Wykorzystanie certyfikatu

Warunki wykorzystania certyfikatu reguluje umowa podpisana przez jednostkę certyfikującą i posiadacza certyfikatu. Posiadacz certyfikatu może stosować certyfikat tylko do wyrobu, dla którego certyfikat został wydany. Certyfikowane wyroby powinny być również oznakowane znakiem zgodności ITS – Rys. 1. zgodnie z zasadami określonymi przez Instytut.

Rys. 1. Znak zgodności ITS

3.14 Poufność

Jednostka certyfikująca zapewnia, że dokumenty oraz informacje uzyskane podczas przeprowadzania procesu certyfikacji nie będą udostępniane stronom trzecim, oczywiście poza przypadkami przewidzianymi przepisami prawa.

Instytut podaje do publicznej wiadomości informację o wydanych przez siebie certyfikatach na przyrządy i urządzenia diagnostyczne jedynie dla programu CZ. Informacją taką mogą być zainteresowane stacje kontroli pojazdów czyli potencjalni użytkownicy tych urządzeń. Sytuacja ta nie dotyczy programu CZJ, gdzie urządzenia nie są dostępne w ofercie handlowej. Instytut w związku z tym nie publikuje wykazu certyfikatów wydanych w tym programie, jednak na życzenie zainteresowanej strony informacja taka może być udostępniona.

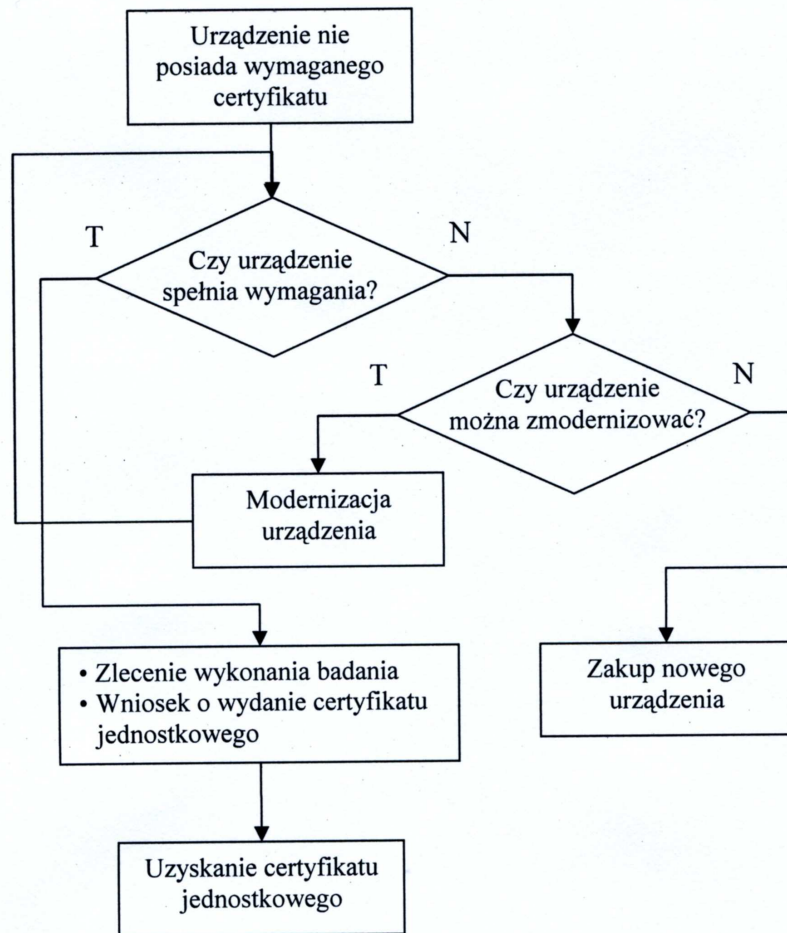
4. PODSUMOWANIE

Program certyfikacji CZJ jest narzędziem, które może być wykorzystywane przez stacje kontroli pojazdów w przypadku urządzeń, które pod względem formalnym nie spełniają obowiązujących wymagań. Narzędzie to może być stosowane do urządzeń, które mają określone właściwości, jednak właściwości te z jakiś powodów nie zostały wcześniej potwierdzone stosownym dokumentem lub do urządzeń poddanych modyfikacjom i modernizacjom w celu dostosowania

ich do obowiązujących wymagań. Na rys. 2 przedstawiono algorytm postępowania przy ubieganiu się o wydanie certyfikatu jednostkowego.

Certyfikacja jednostkowa może być również wykorzystywana przez producentów lub dystrybutorów urządzeń. W pewnych specyficznych warunkach np. przy certyfikacji niewielkiej liczby egzemplarzy urządzenia może być korzystniejszym rozwiązaniem niż certyfikacja przeprowadzona dla typu urządzenia, gdyż wydany certyfikat jest certyfikatem bez terminu ważności oraz w stosunku do niego nie jest prowadzony nadzór. W przypadkach, kiedy producent urządzeń zaprzestaje produkcji wyrobu, dla którego wcześniej uzyskał certyfikat typu, a okres ważności certyfikatu dobiega końca, warto się zastanowić, czy dla kilku egzemplarzy urządzeń pozostałych w magazynie nie wystąpić o wydanie certyfikatu jednostkowego lub nawet czy takie urządzenie, w uzgodnieniu z odbiorcą nie poddać certyfikacji już po jego sprzedaży.

Podstawowym programem certyfikacji przyrządów i urządzeń diagnostycznych jest program CZ. Zasadnicza część certyfikacji powinna być wykonywana na wniosek producentów i dystrybutorów urządzeń w tym programie. Program CZJ należy traktować jako uzupełnienie programu podstawowego. Program ten pozwala użytkownikom urządzeń uniknąć wysokich wydatków związanych z zakupem oraz montażem nowych urządzeń.

Rys. 2. Algorytm postępowania przy certyfikacji jednostkowej przyrządów i urządzeń diagnostycznych

5. BIBLIOGRAFIA

- [1] Wiśniewski D.: *Certyfikacja jednostkowa przyrządów i urządzeń diagnostycznych w Instytucie Transportu Samochodowego*, XII Międzynarodowa Konferencja Szkoleniowa, Mikołajki, październik 2011.
- [2] Polska Norma PN-EN 45011: 2000 *Wymagania ogólne dotyczące jednostek prowadzących systemy certyfikacji wyrobów*.
- [3] Podstawowy program certyfikacji zgodności wyrobów w ITS - CZ, 2010.
- [4] Program certyfikacji zgodności jednostkowej przyrządów i urządzeń diagnostycznych stanowiących wyposażenie stacji kontroli pojazdów w ITS - CZJ, 2010.
- [5] Przewodnik PKN-ISO/IEC Guide 67 : 2007 *Ocena zgodności Podstawy certyfikacji wyrobu*.
- [6] Rozporządzenie Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 10.02.2006 r. w sprawie szczegółowych wymagań w stosunku do stacji przeprowadzających badania techniczne pojazdów (Dz.U. z 2006 r. Nr 40, poz. 275).